

CPK – Newsletter 1/2024

Letní semestr 2024
13. února 2024

OBSAH:

CPK
Fórum CPK
Přednášky
Doporučujeme

CENTRUM PRÁVNÍ KOMPARATISTIKY

Právnická fakulta
Univerzita Karlova
místnost č. 410 / 4. patro
nám. Curieových 7
116 40 Praha 1
tel.: 221 005 576
fax: 221 005 574
<http://www.komparatistika.cz/>
kolarikova@prf.cuni.cz

Vedoucí:
prof. JUDr. Luboš Tichý

Akademičtí pracovníci:
JUDr. Jiří Hrádek, Ph.D., LL.M.
JUDr. Petra J. Pipková, Ph.D.,
LL.M.eur

Odborní pracovníci:
Mgr. Jan Slavíček
Halka Kolaříková (tajemnice)

Externí spolupracovníci:
Mgr. Jan Balarin, Ph.D.
Dr. Tobias Endrich-Laimböck M. Jur.
Dr. Andreas Frössel, MA
Mgr. Slavomíra Henčková, Ph.D.,
LL.M.
Mgr. Tomáš Troup, LL.M.
Mgr. et Mgr. Vít Zvánovec
JUDr. Mgr. Bohdan Žáček

CPK

Centrum právní komparatistiky („CPK“) je pracovištěm Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, které bylo zřízeno 1. října 2009. Posláním CPK je srovnávat základní právní instituty různých právních řádů s cílem odhalit přednosti a zápory té které úpravy a využít tyto poznatky i při přípravě české legislativy a její aplikaci v právní praxi. CPK se přitom soustřeďuje na soukromé a evropské právo.

FÓRUM CPK

CPK pořádá v letním a zimním semestru zpravidla každý druhý čtvrtek přednášky a semináře na aktuální témata. Není-li uvedeno jinak, konají se **v místnosti č. 412, 4. patro budovy PF UK od 17.30** Předpokládáné ukončení včetně diskuse je v 19.00. Zájemci o danou problematiku jsou srdečně vítáni. Vstup je volný. Registrace na: kolarikova@prf.cuni.cz Připojení přes Teams: https://teams.microsoft.com/l/meetup-join/19%3ameeting_MDc0YjYxZjUwNTIzIjI0Y2NjLW1hYzctNTFhZDc0OWVlOTE2%40thread.v2/0?context=%7b%22Tid%22%3a%22e09276da-f934-4086-bf08-8816a20414a2%22%2c%22Oid%22%3a%22f6bd4143-f148-4d5a-9205-c4b622b06675%22%7d

PŘEDNÁŠKY

Koexistence více uživacích (požívacích) práv na (k) téže věci a způsoby jejího řešení (7.3. Doc. Petr Tégl, PF Univerzita Palackého)

V praxi vznikají situace, kdy k téže věci existuje více uživacích či požívacích práv ve prospěch různých subjektů. Tato práva mohou mít povahu práv obligacních (relativních) nebo práv věcných (absolutních). Mezi těmito právy nemusí nutně existovat kolize: všechna práva mohou být současně v neomezeném rozsahu vykonávána. Může však dojít i k tomu, že práva mezi sebou kolidují. V případě existence kolize mezi více právy k téže věci vzniká zvláštní situace, kterou je třeba řešit. Účelem přednášky je poukázat na to, jakým způsobem přistupuje k řešení těchto situací občanský zákoník, zevrubně analyzovat legislativní řešení a odhalit jeho případné slabiny.

První rozsudky a vybrané otázky k novému rakouskému zákonu o odpovědnosti za vadné plnění (28.3. Prof. Wolfgang Faber, Univerzita Salzburg)

Dvě nejnovější evropské směrnice ohledně odpovědnosti za vadné plnění, a to směrnice o digitálním obsahu 2019/770 a novela směrnice o spotřebitelské kupní smlouvě 2019/771 byly v Rakousku transponovány do jednoho zákona o odpovědnosti za vadné plnění vůči spotřebi-

telům (Verbrauchergewährleistungsgesetz – VGG) jehož účinnost nastala k 1.1.2022. Rakouský nejvyšší soudní dvůr již tento předpis aplikoval, a tak je jeho judikatura relevantní pro evropské právníky. Klíčové je rozhodnutí, v němž se nejvyšší soud zabývá, vedle již známého konceptu zanedbatelné vady (čl. 13 odst. 2 směrnice), především novým pravidlem, podle něhož spotřebitel může uplatnit zrušení smlouvy nebo slevu, jestliže rozpor se smlouvou je natolik závažný, že lze ospravedlnit okamžité snížení ceny nebo ukončení kupní smlouvy (srov. čl. 13 odst. 4 směrnice o spotřebitelské kupní smlouvě). Autor se zabývá analýzou nové úpravy a dovozuje závěry relevantní pro českého posluchače.

V němčině, se simultánním tlumočením.

Relativní neúčinnost právního jednání ve světle komparace (11.4. Dr. Anežka Janoušková, PF UK)

Relativní neúčinnost nebo dřívější odporovatelnost právního jednání je tradiční součástí našeho práva. Jedná se o právní nástroj, který může posloužit k ochraně věřitele před zkracujícím jednáním dlužníka a pro jeho užitečnost s ním počítají i právní řády našich sousedů (v podobě tzv. Gläubigeranfechtung). Zde však podobnost těchto na první pohled srovnatelných institutů do značné míry končí. Příspěvek upozorní na vybrané odlišnosti českého pojetí odporovatelnosti. Následně si bude zkoumat, jak tyto odlišnosti vznikly, zda pro ně v českém právu existuje relevantní důvod a zdali není správné je opustit.

Náhrada za duševní útrapy při úmrtí blízké osoby – multidimenzionální model a úvahy nad recentním reformou maďarského práva (24.4. Prof. Ádám Fuglinszky, Univerzita ELTE Budapešť)

Jednou z nejobtížnějších otázek deliktního je problematika náhrady nemajetkové újmy tzv. sekundárních poškozených v důsledku úmrtí blízké osoby. Předně je třeba určit osobu, která si zasluhuje náhradu za utrpení způsobené úmrtím blízké osoby. Má zákonodárce vymezit potenciálně sekundárně poškozené anebo se spolehnout na uvážení soudce, jenž podle konkrétní situace určí aktivně legitimovanou osobu? Druhou otázkou je výše náhrady nemajetkové újmy. Jak změřit zhoršení životní situace v důsledku ztráty požitku ze soužití ve formě pomoci nebo duševní pohody? V tomto případě se jedná o tradiční konflikt hodnoty předvídatelnosti, resp. právní jistoty na straně jedné a konkrétní spravedlnosti na straně druhé. Přednáška prezentuje multidimenzionální model jako optimální analýzu daných problémů a kromě srovnávací analýzy jako

adekvátní nástroj testu nové maďarské právní úpravy.

V angličtině

**Vztah smluvní a deliktní povinnosti k náhradě škody v českém občanském právu
(2.5. Mgr. Ondřej Mocek, PF UK)**

Česká úprava povinnosti k náhradě škody z porušení smlouvy se svými předpoklady podstatně liší od povinnosti k náhradě škody z deliktu. Hlavní rozdíl spočívá v tom, že v případě smluvní povinnosti k náhradě škody se nevyžaduje zavinění škůdce. Smluvní povinnost je tedy v kontextu povinnosti tvrzení a povinnosti důkazní pro poškozené obecně příznivější. Z toho důvodu je posouzení konkurence smluvní a deliktní povinnosti k náhradě škody základní otázkou, kterou je třeba si položit při uplatnění nároku. Kde však začíná a končí režim smluvní a deliktní povinnosti k náhradě újmy? A jak české právo (také v kontextu zahraniční právní úpravy) řeší souběh smluvní a deliktní povinnosti k náhradě škody? Může si poškozený vybrat, nebo české právo favorizuje a prioritizuje jeden režim před druhým? Především na řešení těchto otázek se přednáška zaměří.

**Neznalost práva a přičítání škody
(9.5. Prof. Helmut Koziol, Univerzita Vídeň)**

V Rakousku obecně platí, že zákony jsou účinné nezávisle na znalosti jejich adresátů. Odpovědnost za porušení zákona a přičítání škody se naproti tomu uskutečňuje za předpokladu zavinění neznalosti zákona. Těmto otázkám včetně s tím spojených problémů je věnována překvapivě malá pozornost včetně problémů, zda zákonem se rozumí jeho obsah docílený výkladem, analogií či dokonce teologickou redukcí. V obecném deliktním právu se k odpovědnosti za škodu dospívá bez jakéhokoliv přezkoumávání zavinění neznalosti práva. Konflikt mezi rozpornými principy platnosti zákonů nezávisle na jejich znalosti a přičítání škody jen při zavinění vyžaduje naléhavě řešení, o něž se referát snaží.

V němčině, se simultánním tlumočením.

**Rekodifikace polského občanského práva pro 21. století – výzvy, metody a realizace
(16.5. Prof. Ewa Baginska, Univerzita Gdaňsk)**

Přednáška se zabývá výzvami a metodami rekodifikačního procesu, stejně jako realizací jeho procesu, který byl zahájen již v roce 2006. Po krátkém úvodu a historickém přehledu polského občanského práva v období 1933-1963 je pozornost upřena na analýzu

základních reforem uskutečněných v letech 1990-2023. Přednáška se zabývá zásadními přístupy kodifikace týkající se rozsahu úpravy nového občanského zákoníku, který mimo jiné zahrnuje problém integrace rodinného práva a některé aspekty práva obchodního až po problémy struktury obligačního práva. Analyzuje základní rysy prvních návrhů nových částí (obecná část zákoníku a část obligačního práva), jež byly připraveny a uveřejněny v letech 2010-2015 Komisí pro kodifikaci občanského práva, a po roce 2015 dále analyzovány v rámci čistě akademického projektu. Poslední část přednášky je zaměřena na perspektivy a další pokračování kodifikačního procesu po očekávaném zakončení finálního textu předloženého komisí v r. 2024.

V angličtině

**Přeshraniční únosy dětí a problémy evropské justiční spolupráce
(23.5. Prof. Robert Uerpmann, Univerzita Regensburg)**

Přednáška se zaměřuje na velmi citlivou problematiku, jejíž úprava při svém uskutečňování trpí řadou problémů. Nařízení Brusel II a/b předpokládá koncept okamžitého návratu, který má daleko do dokonalosti. Evropský soud pro lidská práva v těchto případech vychází z principu blaha dítěte, zatímco SDEU zdůrazňuje fungování evropské soudní spolupráce spočívající v tom, že soudy státu pobytu uneseného dítěte jsou povinny respektovat rozhodnutí státu původního pobytu dítěte bez jeho přezkoumávání. V roce 2022 se do sporu mezi SDEU a ESLP vložil německý Spolkový ústavní soud a předběžným opatřením zablokoval kvůli ignorování zájmů dítěte jeho vrácení. Cílem referátu je analyzovat tuto problematiku a dospět k odpovídajícímu řešení.

V němčině, se simultánním tlumočením.

**Právní stát v Evropské unii á la carte?
Rozhodování ultra-vires německého Spolkového ústavního soudu a jeho následky pro jednotu unijního práva
(6.6. Prof. Armin Hatje, Univerzita Hamburg)**

Již od rozhodnutí ve věci Maastricht z roku 1993 přezkoumává německý Spolkový ústavní soud právní akty Evropské unie, včetně rozsudků Soudního dvora Evropské unie, zda respektují kompetenci Evropské unie nebo se jí snaží přesahovat. Zjistí-li soud, že soudní akt tuto mez přesáhne a jde o tzv. akt ultra-vires, nelze takové rozhodnutí v Německu použít. Tento scénář byl však pouze hypotetickým a to

až do roku 2020, kdy německý Spolkový ústavní soud konstatoval, že usnesení Evropské centrální banky s rozsudek Soudního dvora EU jsou v rozporu s jejich působností a proto je prohlásil nepoužitelné. Přednáška se proto pokouší vysvětlit předpoklady této judikatury a analyzuje kriticky následky takového rozhodování pro evropský právní systém.

V němčině, se simultánním tlumočením.

**Nemajetková újma vzniklá porušením svobody rodičů přivést na svět dítě
(20.6. Mgr. Nikola Černíková, PF UK, učebna č. 305)**

Žaloby za nechtěné narození či tzv. wrongful birth žaloby budí ve společnosti rozporuplné reakce. Svým obsahem se dotýkají základních hodnot člověka a mají zásadní morální a etický přesah. Tuzemské soudnictví se s tímto typem žalob v minulosti téměř nesetkalo. O to významněji lze vnímat recentní rozhodnutí Nejvyššího soudu, který připustil, že pochybení při prenatalní diagnostice poskytovatele zdravotních služeb (mající za následek ztrátu možnosti se rozhodnout o ukončení těhotenství), může být posouzeno jako zásah do osobnostních práv rodičů. V úvahu však připadají zásahy do několika dílčích osobnostních práv, které se liší druhem újmy, za niž je rodiči požadována náhrada. Otázku rozsahu nemajetkové újmy a nároku uplatňovaných žalobami v případě tzv. wrongful birth v kontextu českého právního řádu je zásadní a bude předmětem příspěvku.

**Evropská unie jako subjekt mezinárodních hospodářských vztahů
(27.6. Prof. Matthias Herdegen, Univerzita Bonn, učebna. č. 305)**

Evropská unie je jako mimořádně aktivní faktor součástí celé plejády mezinárodních hospodářských vztahů. Je členem mezinárodních organizací jako je Světová obchodní organizace (WTO) a vystupuje v jejím rámci jako strana ve sporných řízeních. Smlouvy o volném obchodu a ochraně investic mají nezřídka vedle hospodářské též geopolitickou dimenzi. EU vykonává svůj vliv s nejrůznějšími vlastními projekty a koncepcemi jakými jsou např. ochrana klimatu, ochrana osobních údajů a nese za to též korporátněsociální odpovědnost. Svými hospodářskopolitickými opatřeními se EU významně angažuje v oblasti zahraniční politiky, aktuálně například v případě sankcí proti Rusku.

V angličtině